

Kärnkraft och kol

Folkomröstningen i mars handlar inte bara om kärnkraft. De tolv reaktorer som svenska folket skall rösta om kan förväntas producera ungefär 58 TWh elkraft.

Detta motsvarar c:a 13% av vår samlade energiförbrukning och hälften av elförbrukningen. Denna andel av vår energiförsörjning kan vi inte "rösta bort" eller ensidigt avveckla. Däremot kan vi naturligtvis ersätta den med annan energi. Och det är här valet står. Skall vi använda kärnkraften eller skall vi ersätta den med annan energi – dvs kol och/eller olja? Det är nämligen bara kol och olja som i det relativt korta tidsperspektivet fram till 1990 kan ersätta kraften från de tolv reaktorerna.

Det finns ett uppenbart skäl som talar emot att ersätta kärnkraften. Det är den kapitalförstöring som det innebär att riva och skrota anläggningar och komponenter i vilka investerats omkring 35 miljarder kronor i aktuellt penningvärde. Detta skäl bortvisas ofta av kärnkraftsmotståndarna. Endera anser man avvecklingen vara värd 35 miljarder eller också de ekonomiska vinsterna med avvecklingen överstiga värdet på de investeringar som förstörs.

Låt oss – för resonemangets skull – acceptera att kapitalförstöringen inte ensam motiverar ett fortsatt användande av kärnkraften. Då kommer vi in på den egentliga energipolitiska frågan. Hur skall vi inrikta vår energipolitik för framtiden? Vilka nya energikällor skall vi ta i anspråk och i vilken takt?

Skall vi lära oss någonting av kärnkraftspolitiken är det att vi skall undvika stora, omfattande och långsiktigt bindande beslut.

Det är egentligen häri som hela kärnkraftsproblemet har legat i svensk politik. Hela etablissemangen – näringsliv, politiker och förvaltning – liksom hela elproduktionssystemet har varit uppbundet till kärnkraftsprogrammet. Fälldin hade till stor del rätt när han såg svårigheterna i att komma bort från kärnkraften eller kanske till och med i att ens ifrågasätta den.

Det inger känslan att medverka i ett ödesdrama när nu motståndet mot denna bindning till kärnkraften är på väg att leda oss in i en annan bindning av precis samma typ. Om vi avvecklar kärnkraften kommer den sannolikt att ersättas med precis lika mycket kol som introduceras i samma skala, med samma målmedvetenhet oberoende av miljöproblem, med samma bindningar för det svenska energisystemet osv.

Med detta är inte sagt att vi skall säga nej till kol också. Vi måste med all säkerhet introducera kol i den svenska energiförsörjningen. Men låt oss göra det i begränsad skala till att börja med. Låt mer omfattande satsningar vara beroende av vunna erfarenheter. Slutligen bör hela tiden satsning på kol avvägas mot möjligheterna att på sikt ändå öka andelen inhemska bränslen i vår energiförsörjning. Det är ingen som helt tvekan om att torv och framförallt skog – energiskogar och i dag outnyttjat trä – på sikt erbjuder stora möjligheter. Dessa möjligheter får inte blockeras av att hela "energiveriget" under den kommande tioårsperioden inriktar sina ansträngningar på att binda landet för storskalig introduktion av gammal kolteknik.